

Üniversite Öğrencilerinin Afet Bilinci Algı Düzeylerinin Belirlenmesi

Determining the Disaster Awareness Perception Levels of University Students

ÖZET

Afet, sadece gerçekleştiği zaman zarfında etkili olmayıp, ilerleyen dönemlerde de etkisi azalarak da deva edecek olan bir olgudur. Mevcut afet yönetimi sisteminde hazırlık ve zarar azaltma evreleri oluşabilecek zarar görebilirlik potansiyelini oldukça etkilen faktörlerdir. En temelden başlayarak toplumsal düzeyde afet eğitimi çalışmaları e afet bilinci oluşturma uygulamaları planlanmalıdır. Bu kapsamda, özellikle mesleki eğitim veren üniversiteler afet yönetimi sisteminin geleceğini oluşturur. Çünkü üniversiteler gelecekte lider olabilecek genç nesiller yetiştirir. Öğrenim süresi boyunca edindikleri donanım ve bilgileri, mesleki hayattaki tecrübeleri ile sentezleyerek, toplumu ilgilendiren olaylarda karar verici konuma olacaklardır. Gelecekte afet eğitimi ve bilincine sahip yöneticiler, bütünlük afet sisteminin işleyişine olumlu katkı sağlayacaklardır. Bu sebeple çalışmanın hedefi örgün olarak öğrenim gören üniversite öğrencileri seçilmiştir. Bu çalışma Sinop Üniversitesi Boyabat Meslek Yüksekokulu da aktif öğrenim gören öğrencilere uygulanmıştır. Saha araştırması kapsamında 274 öğrenciye uygulanmıştır. Araştırma verilerinin toplanmasında Dikmenli ve arkadaşları tarafından geliştirilen “Afet Bilinci Algı Ölçeği” kullanılmıştır. Saha çalışması sonucu toplanan veriler SPSS 25 paket programında değerlendirilmiştir. Araştırma neticesinde afet eğitimi bilinci boyutu ortalamasının yüksek, afet öncesi bilinç boyutu ortalamasının yüksek, yanlış afet bilinci boyutu ortalamasının düşük ve afet sonrası bilinç boyutu ortalamasının orta düzeyde olduğu görülmektedir. Ayrıca öğrencilerin öğrenim gördüğü programlar ile afet eğitimi bilinci, afet öncesi bilinç gibi alt boyutlar ile arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Afet, Afet Planı, Afet Yönetimi

ABSTRACT

Disaster is a phenomenon that is not only effective during the time it occurs, but will continue to decrease in the future. In the current disaster management system, the preparation and damage reduction stages are the factors that significantly affect the potential for damage. Starting from the very basics, disaster education studies and disaster awareness applications should be planned at the social level. In this context, universities that provide vocational education in particular constitute the future of the disaster management system. Because universities raise young generations who can be leaders in the future. They will synthesize the equipment and knowledge they acquire during their education with their professional life experiences and become decision-makers in events that concern the society. In the future, managers with disaster education and awareness will make positive contributions to the functioning of the integrated disaster system. For this reason, university students who are receiving formal education were selected as the target of the study. This study was applied to students who are actively studying at Sinop University Boyabat Vocational School. It was applied to 274 students within the scope of the field research. The “Disaster Awareness Perception Scale” developed by Dikmenli and his friends was used in the collection of research data. The data of the continuity of the field work were evaluated using the SPSS 25 package program. As a result of the research, it is seen that the average of the disaster education awareness dimension is high, the average of the pre-disaster awareness dimension is high, the average of the false disaster awareness dimension is low and the average of the post-disaster awareness dimension is at a medium level. In addition, a significant difference was found between the programs in which the students study and the sub-dimensions such as disaster education awareness and pre-disaster awareness.

Keywords: Disaster, Disaster Plan, Disaster Management

GİRİŞ

Türkiye bulunduğu coğrafya itibarıyla jeomorfolojik ve iklimsel nedenlerle birçok afet türüne sıklıkla maruz kalan bir ülke konumundadır. Depremler, seller ve toprak kaymaları bu afet türlerinin başında gelmektedir (Özkazanc ve Duman Yüksel, 2015). Afetler; normal seyrinde akan hayatın sekteye uğratarak can ve mal kaybına, sosyal ve

Bilal Gürsoy¹
Nesibe Of²
Sevil Cengiz³
Serkan Öztürk⁴
Zeynep Gürsoy⁵

How to Cite This Article

Gürsoy, B., Of, N., Cengiz, S., Öztürk, S. & Gürsoy, Z. (2024). “Üniversite Öğrencilerinin Afet Bilinci Algı Düzeylerinin Belirlenmesi” International Social Sciences Studies Journal, (e-ISSN:2587-1587) Vol:10, Issue:11; pp:2046-2056. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14218334>

Arrival: 17 August 2024

Published: 26 November 2024

Social Sciences Studies Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

¹ Öğr. Gör., Sinop Üniversitesi, Boyabat MYO, Sinop, Türkiye. ORCID: 0000-0002-0666-6335

² Acil Tıp Teknisyeni, Trabzon İl Ambulans Servisi Başhekimliği, Trabzon, Türkiye, ORCID: 0000-0002-6924-9248

³ Dr. Öğr. Üyesi, Gümüşhane Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Gümüşhane, Türkiye, ORCID: 0000-0002-3562-1793

⁴ Prof. Dr. Gümüşhane Üniversitesi, Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi, Gümüşhane, Türkiye, ORCID: 0000-0003-1322-5164

⁵ Acil Tıp Teknisyeni, Sinop İl Ambulans Servisi Başhekimliği, Sinop, Türkiye, ORCID: 0000-0003-3575-0584

ekonomik dengesizliklere sebebiyet veren, çoğu zaman toplumun başa çıkamayacağı doğal ve insan kaynaklı olayların sonuçları olarak karşımıza çıkmaktadır (Lee ve Lee, 2019).

Birleşmiş Milletler Afet Riskini Azaltma Ofisi (UNDRR) Afet terimini; tehlike arz eden olayların, hassasiyet ve kapasite koşullarıyla etkileşimi neticesinde bir toplumun gündelik yaşantısında ciddi aksaklıklar meydana gelmesi ile can ve mal kaybı yaşanması olarak tanımlamaktadır (UNDRR-a, 2024). Avrupa Çevre Ajansı ise afet kavramını; toplumun işleyişinde ciddi bir bozulmaya yol açan, etkilenen toplumun kendi imkanları başa çıkamayacağı, can ve mal kayıplarına sebep olan durum olarak nitelendirmektedir. Afetler genellikle nedenlerine (doğa veya insan kaynaklı) göre sınıflandırılır (EEA, 2024).

LİTERATÜR

Birçok afet kaçınılmaz olsa da yerel ve ulusal yetkililerin, çevredeki topluluklar da dahil olmak üzere iyi hazırlanmasıyla sağlık riskleri ve zaafılar anlamlı bir şekilde azaltılabilir ve önlenebilir. Dahası, toplumsal afet hazırlığı küresel bir endişe haline gelmiştir (Fung vd., 2008). Ayrıca, uluslararası kuruluşlar ülkelerin etkili afet hazırlığı ve acil sağlık tesisleri için stratejiler benimsemelerini ve uygulamalarını önermektedir (Labrague vd., 2016). Sonuç olarak, afet hazırlığı ve afet yönetimine hazır olma, acil durumların ve afetlerin zararlı etkilerini azaltmada kritik faktörlerdir (Putra vd., 2011).

Öncelikle afet niteliği taşıyan bu olayların önlenemeyeceği kabul edilmesi ardından meydana getirdikleri hasarları en aza indirmek için çalışmalar ortaya koyulması son derece önem arz etmektedir. Burada risk azaltma çalışmaları devreye girmektedir (Shah vd., 2020). Henüz afetler meydana gelmemişken yapılacak olan çalışmalar, zararı en aza indirebileceği düşünülmektedir. Bu çalışmaların en başında afet eğitimi gelmektedir (Tsai, Chang, Shiau, & Wang, 2019). Afetlere hazırlık eğitimi toplumun en küçük biriminden en kalabalık kitesine yayılmalıdır. Ancak, bu şekilde bilinçli bir toplum oluşturmak mümkün olacak ve afetlere hazır hale gelinecektir (Şahin ve Üçgöl, 2019). Bir toplumun afetlere ne kadar hazır olduğu ise afetlere cevap verebilirliği ve toparlanma süresi ile doğrudan ilişkilidir. Tüm bu hazırlıkların işe yaraması verimli bir afet eğitimi sonrasında kazanılacak olan kolektif afet bilinci ile mümkün kılınabilecektir (Kamil vd., 2020).

Afet ve acil durum hazırlığı çabalarının temel vurgusu, bireyler ve çevre arasındaki etkileşimleri ve afet olayları ve acil durumlarla ilgili geçmiş doğrudan ve dolaylı deneyimlere dayanan toplum risk algısını içeren insan davranışlarıdır. Davranış değişikliği teknikleri, bu sürecin sonuçlarının koruyucu eylemlere nasıl dönüştürülebileceğine rehberlik etmek için kullanılır (Ejeta vd., 2015). Öte yandan, afet yönetimine hazırlık, afet yönetimi için harekete geçme isteği veya afet yönetimi için bir şeyler yapmaya istekli olma durumu anlamına gelir (Hasan vd., 2022). Afetlere hazırlık ve risk algısı arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmanın bir çok araştırma bu iki değişken arasındaki bağlantının oldukça zayıf veya hatta sıfır olduğunu göstermektedir (Miceli vd., 2008). Bireysel risk algısının farklı yönlerine karşılık gelen farklı yaklaşımlar kullanılarak çalışmalar yürütülmüştür: cinsiyet, sosyoekonomik durum, tehdidin niteliği ve afetlerle ilgili geçmiş deneyimler olduğu görülmektedir (Baytiyeh ve Naja, 2015).

Geçmiş yıllarda, birçok çalışma, doğa kaynaklı afetlere hazırlıklı olmayı ve yüksek riskli bölgelerde yaşayan kişiler arasında koruyucu önlemlerin benimsenmesini teşvik eden faktörleri araştırdı. Ancak bu çalışmalar esas olarak sismik risklerle ilgiliydi (Lindell ve Perry, 2000). Çoğu araştırma, doğa kaynaklı afetlere hazırlığın, hane halkının çok çeşitli sosyo-demografik özellikleriyle ilişkili olduğunu ve bunun araştırılan sosyal-çevresel bağlama bağlı olarak farklı bir rol oynayabileceğini öne sürüyor (Miceli vd., 2008). Sendai Afet Riskini Azaltma Çerçevesi'ne (SFDRR) göre 2015–2030, veriler tüm ülkelerde insanların ve mülklerin riske maruziyetinin, kırılabilirliğin azalmasından daha hızlı arttığını göstermektedir (UNISDR, 2015). Bu nedenle, yeni riskler ve afetle ilgili kayıplarda istikrarlı bir artış meydana gelmektedir. Bu nedenle, birçok alanda afet riskini ve kayıplarını önemli ölçüde azaltmak için SFDRR, ilki açıkça küresel afet ölümlerinin önemli ölçüde azaltılması olan yedi hedef belirlemiştir. Diğer hedeflenen amaçlardan biri ise, hem afetin neden olduğu kritik tesislerdeki hasarların hem de temel hizmetlerin (yani sağlık ve eğitim tesisleri) kesintiye uğramasının önemli ölçüde azaltılmasıdır. Bu hedefe ulaşmanın bir yolu olarak da dayanıklılığın geliştirilmesini de dikkate almaktadır (UNDRR-b, 2024; UNISDR, 2015).

Eğitim sektöründe Afet Riskini Azaltma ve Dayanıklılık için Küresel İttifak (GADRRRES) birimi ile ve UNISDR Ofisi tarafından desteklenen Güvenli Okullar için Dünya Çapında Girişim'i destekleyen Kapsamlı Okul Güvenliği (CSS) çerçevesinin (UNDRR-c) 2017 güncellemesi, eğitim sektörü genelinde afet riskini azaltmayı teşvik etmek için çocuk merkezli ve kanıta dayalı çabaları odak noktasına getiriyor. Afet eğitimi aslında, eğitim kalitesini artırmak ve sürekli eğitim sağlamak için önemli bir faktör olarak kabul ediliyor (GADRRRES, 2024). Okulların bir toplum merkezi olarak sembolik, kültürel, ekonomik ve politik önemi, onlara yalnızca çocukları eğitmek için bir yer olmanın ötesinde bir önem kazandırmaktadır. Okullar, çocuklarla aileler arasında doğrudan bir bağlantı

sağladıkları ve çocukların çok zaman geçirdiği yerler oldukları için dayanıklı olmak zorundadır [Petal vd., 2015; Fernandez vd., 2012; Bandecchi vd., 2019].

Üniversiteler, toplumda birçok farklı alanda geleceğin liderleri olması beklenen ve karar vericiler olacak genç nesilleri eğitir. Üniversitelerin halkın çevre eğitimindeki rolü çok büyüktür. Bu genç nesillerin gelecekteki kararları, insan varlığının sürdürülebilirliğini etkileyecektir, yaklaşımları ve faaliyetleri çevre için önemli sonuçlar doğuracaktır (Ullah vd., 2013). Genç neslin çevresel kaygılarda aktif olma konusunda muazzam bir potansiyeli vardır. Gençlerin küresel çevresel kaygılara katılımı, çeşitli sorunları ele alma arzularından kaynaklanmaktadır ve çevreye karşı daha olumlu tutumlara sahip olma eğilimindedirler (Diamantopoulos vd., 2003). Ayrıca, yaşlı insanlardan daha fazla çevresel kalite konusunda endişeli görünmekte ve Ayrıca, daha iyi bir çevre yaratmak için mali fedakarlıklar yapmaya hazırdır (Wesley, 2011; Boeve-de Pauw ve Van Petegem, 2010) Genç neslin katılımı, çevresel konularda kavramsal ve operasyonel faaliyetler şeklinde uygulanabilir. Bu katılımı desteklemek için algı, bilgi, anlayış ve tutum gereklidir (Ancok, 2003). Örneğin algı, beş insan duyusu, yani dokunma, tat alma, duyma, koku alma ve görme yöntemleri ile gerçekleşir. Birisi daha önce hiç görmediği veya hissetmediği bir şeyi tanımak için duyularını veya zihnini kullandığında, bilgi edindiği söylenir (Muttaqin ve Febriani, 2024). Bilgi ise, kişinin hazırlığının oluşumunda önemli bir faktördür. Çeşitli doğakaynaklı afetler, bireylerin karar almada doğru tutuma sahip olmaları için afet bilgisinin önemi hakkında dersler sağlar. Bilgi ayrıca tutumları belirler ve kişiyi çevrede meydana gelebilecek afetlere karşı daha uyanık hale getirir (Lisnasari, 2018).

Eğitim ve farkındalık yaratma çabaları yalnızca hükümetler ve medya kuruluşları tarafından uygulanıp teşvik edilmekten ziyade herkesin sorumluluğunda olmalıdır. Eğitim, Hyogo Eylem Çerçevesi (HFA) kapsamında doğa kaynaklı afetlerin etkisini azaltmak için önemli bir unsur olarak tanımlanmıştır. Petal 2009, çocukların afetlere karşı savunmasızlığını azaltmak ve doğa kaynaklı tehlikelere karşı koymak için Afet Riskinin Azaltılması eğitiminin gelişmekte olan ülkelerde iyi bir şekilde başlatılması gereken önemli bir sektör olduğunu belirtmiştir. Toplumda sürdürülebilirliği artırmak için Afet Riskinin Azaltılması eğitimine yeterli dikkat gösterilmelidir [UNISDR, 2000].

Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu (UNICEF), afet riski altındaki bölgelerdeki okul binalarının ve tesislerinin güvenliğini sağlamak için çok çalışmaktadır. DRR faaliyetleri de öğrenciler ve öğretmenler arasında farkındalığı ve hazırlığı artırmak için okul eğitim sistemine dahil edilmekte ve teşvik edilmektedir (Nifa vd., 2018). Öğrenciler, savunmasız bir grup olduklarından, bir sftet meydana geldiğinde de yüksek risk altındadırlar (Greer, Wu ve Murphy, 2018; Nipa vd., 2020). Çünkü afetlerle başa çıkma konusunda deneyim eksikliği vardır. Çoğunlukla çeşitli bölgelerden gelen öğrencilerin yerel bölgedeki afetlerle ilgili deneyimleri yoktur (Lovekamp ve Tate, 2008). Öğrencilerden kaynaklanan kayıpları ve ölümleri öngörmek için önleyici tedbirlere ihtiyaç vardır. Hazırlık, afetlere eğilimli bölgelerdeki üniversitelerdeki öğrenciler için önemlidir (Wulandari vd., 2023).

Modern afet yönetim anlayışının temel taşlarından olan zarar azaltma ve hazırlık çalışmaları kapsamında toplumların afet bilinci edinmeleri afet anında ve sonrasında dayanıklılığı artıracaktır (Huang vd., 2022). Afet bilinci eğitimleri sayesinde sergilenen doğru davranışlar ile bireysel kurtulma ve yakın çevreye yardım ile zararlar en aza indirilebilecektir. Bu bağlamda afet bilinci ile ilgili literatür tarandığında afet bilinci kazanmanın birtakım faktörlere bağlı olduğu saptanmıştır (Taskiran ve Baykal, 2019). Bunlar; eğitim, yaş, afet geçmişi vb. olup birçok bilimsel araştırmaya konu olmuştur. Afet bilincine olumlu yönde etki eden en önemli faktörün ise ilk sırada eğitim düzeyi olduğu vurgulanmıştır (Bulut, Yıldız ve Kılıç, 2024).

Bu çalışmada ise üniversite öğrencilerinin afet bilinci algı düzeylerinin belirlenmesi hedeflenmiştir. Öğrencilerin mevcut durum tespiti yapılarak afet bilinci ile ilgili alt boyutlar üzerinde araştırma yapılmıştır.

METODOLOJİ

Bu çalışmanın amacı, üniversite öğrencilerinin afet bilinç algı düzeylerini tespit etmektir. Üniversite Öğrencilerinin birçoğu, öğrenim süresi boyunca yurtlarda toplu olarak yaşamaktadır. Dolayısıyla birbirlerinden etkileşim oranı oldukça yüksektir. Yanlış afet bilincine sahip öğrencilerin, olası bir afet durumunda hatalı davranışı yapmasından ziyade diğer öğrencileri de etkilemesi muhtemeldir. Ayrıca afet bilincine sahip öğrencilerin de olumlu olarak diğer öğrencileri etkilemesi veya yönlendirmesi beklenmektedir. Yapılacak bu çalışma, bilinç algı düzeylerini ölçerek mevcut durum analizinin yapılmasını ve alınacak uygulama önlemlerinin planlama aşamasında kullanılabilir. Çalışma sonucunda, öğrencilerin genel olarak afet bilinci düzeyleri tespit edilerek mevcut eksikliklerin giderilmesi ile dolaylı yoldan tüm öğrencileri etkileyecektir.

Bu araştırmada, Dikmenli, Yakar ve Konca tarafından 2018 yılında gerçekleştirilen "Afet Bilinci Ölçeğinin Geliştirilmesi: Geçerlilik ve Güvenirlilik Çalışması" isimli çalışmada geliştirilen "Afet Bilinç Algı Ölçeği" kullanılmıştır. Verilerin toplama aşamasında katılımın gönüllülük temelinde gerçekleşmesi ve rastgele dağılım

yöntemiyle Boyabat MYO bünyesinde öğrenim gören öğrencilere ayırım gözetmeksizin uygulanmıştır. Veri toplama formu olarak, mevcut ölçek Google form formatında oluşturulup, öğrencilere dijital ortamda uygulanmıştır. Veri toplama aşamasında sonra mevcut değişkenler ile alt boyutlar arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki varlığı tespit edilmesi amaçlanmıştır. Elde edilen veriler SPSS 25 paket programında değerlendirilmiştir.

Saha çalışması sonucunda elde edilen verilere, araştırmacılar Dikmenli, Yakar ve Konca (2018) tarafından geliştirilen "Afet Bilinci Algı Ölçeği" ile ulaşılmıştır. Bu ölçek, 36 maddeden ve 4 alt boyuttan oluşmakta olup, beşli likert tipi bir ölçüm aracıdır. Her madde 1 ile 5 arasında derecelendirilmiş olup, yanıt seçenekleri şu şekildedir: (1) "kesinlikle katılmıyorum", (2) "katılmıyorum", (3) "kararsızım", (4) "katılıyorum" ve (5) "kesinlikle katılıyorum". Ölçekteki maddeler afet bilinci algısını dört ana kategori altında değerlendirmektedir: "afet eğitimi bilinci" (13 madde), "afet öncesi bilinç" (8 madde), "yanlış afet bilinci" (8 madde) ve "afet sonrası bilinç" (7 madde). Ölçekte toplamda 27 olumlu ve 9 olumsuz madde bulunmaktadır. Verilerin analizinde afet bilinci algısının bileşenleri ile bağımsız değişkenler arasındaki ilişkileri incelemek amacıyla parametrik testler, bağımsız örneklem için uygun istatistiksel yöntemler kullanılmıştır.

Bulgular

Araştırmada elde edilen veriler SPSS paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Uygulanan ölçek formunun güvenilirliğini denetlemek için "Güvenilirlik Analizi" uygulanmıştır. Verilerin değerlendirilmesi aşamasında (ortalama, sıra ortalaması, standart sapma, min-maks değerleri vb.) tanımlayıcı istatistiksel yöntemler uygulanmıştır.

Ölçüm araçlarının Kolmogrov-Simironov testine göre normal dağılım gösterip, göstermediği araştırılmıştır. Buna göre değişkenlerin değerlendirilmesinde normal dağılmadığı sonucuna varılmış ve nonparametrik testler kullanılmıştır. 2 bağımsız grup arasındaki fark değerini tespit etmek amacıyla Mann Whitney U testi, 2'den fazla bağımsız grup karşılaştırılması aşamasında ise Kruskal Wallis testi uygulanmıştır.

Tablo 1: Araştırmaya Katılan Katılımcıların Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı

Değişkenler	n	%	
Cinsiyet	Erkek	145	52.9
	Kadın	129	47.1
Program	Coğrafi Bilgi Sistemleri Programı	0	0.0
	Harita ve Kadastro Programı	38	13.9
	İnşaat Teknolojisi Programı	21	7.7
	İş Sağlığı ve Güvenliği Programı	40	14.6
	Laboratuvar Teknolojisi Programı	37	13.5
	Mimari Restorasyon Programı	41	15.0
	Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı	97	35.4
Sınıf	1.Sınıf	103	37.6
	2.Sınıf	171	62.4
Herhangi bir afet yaşama durumu	Evet	90	32.8
	Hayır	184	67.2
Afet eğitimi alma durumu	Evet	97	35.4
	Hayır	177	64.6
AFAD Gönüllüsü projesine katılma durumu	Evet	60	21.9
	Hayır	214	78.1
Afetlerde görev almak isteme durumu	Evet	197	71.9
	Hayır	77	28.1
Toplam	274	100.0	

Araştırmaya katılanların demografik değerlerine göre dağılımı Tablo 1' de sunulmuştur. Katılımcıların %52.9'unun erkek, %47.1'inin ise kadın olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların programlarına göre dağılımları değerlendirildiğinde, %13.9'unun Harita ve Kadastro Programı, %7.7'sinin İnşaat Teknolojisi Programı, %14.6'sının İş Sağlığı ve Güvenliği Programı, %13.5'inin Laboratuvar Teknolojisi Programı, %15'inin Mimari Restorasyon Programı ve %35.4'ünün Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı olduğu görülmektedir.

Katılımcıların %37.6'sının 1.sınıf, %62.4'ünün ise 2.sınıf olduğu görülmektedir. Katılımcıların %32.8'inin afet yaşadığı, %67.2'sinin ise yaşamadığı görülmektedir. Katılımcıların %35.4'ünün afet eğitimi aldığı, %64.6'sının ise almadığı görülmektedir.

Katılımcıların %21.9'unun AFAD gönüllüsü projesine katıldığı, %78.1'inin ise katılmadığı görülmektedir. Katılımcıların afetlerde görev almak isteme durumlarına göre dağılımları değerlendirildiğinde, %71.9'unun evet, %28.1'inin ise hayır cevabını verdiği görülmektedir.

Tablo 2: Araştırmada Kullanılan Ölçeğin Güvenirlik Analizi Sonuçları

Ölçek ve Boyutları	Cronbach's Alpha
Afet Eğitimi Bilinci Boyutu	0.852
Afet Öncesi Bilinç Boyutu	0.877
Yanlış Afet Bilinci Boyutu	0.883
Afet Sonrası Bilinç Boyutu	0.767

Araştırmada kullanılan ölçeğin güvenirlik analizine ilişkin sonuçlar Tablo 2’de sunulmuştur. Cronbach Alfa değerlerinin 0.50’nin üzerinde olması, ölçeğin güvenilir olduğunu ifade etmektedir (Seçer, 2013). Bu durum, çalışmada kullanılan ölçeğin içsel tutarlılığının yüksek olduğunu göstermektedir.

Tablo 3: Araştırmada Kullanılan Ölçeğin Normallik Analizi Sonuçları

Ölçek ve Boyutları	Kolmogorov-Smirnov		Durum
	İstatistik	p	
Afet Eğitimi Bilinci Boyutu	0.129	0.000	Normal değil
Afet Öncesi Bilinç Boyutu	0.137	0.000	Normal değil
Yanlış Afet Bilinci Boyutu	0.152	0.000	Normal değil
Afet Sonrası Bilinç Boyutu	0.107	0.000	Normal değil

Araştırmada uygulanan ölçeğin boyutlarının normallik analizi sonuçları Tablo 3’te sunulmuştur. Ölçüm araçlarının Kolmogorov-Smirnov testine göre p değerinin 0.05’ten küçük olması normal dağılmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 4: Araştırmada Kullanılan Ölçeğin Tanımlayıcı İstatistikleri

Ölçek ve Boyutları	Minimum	Maksimum	Ortalama	Standart Sapma
Afet Eğitimi Bilinci Boyutu	1.92	5.00	4.16	0.56
Afet Öncesi Bilinç Boyutu	1.88	5.00	4.21	0.62
Yanlış Afet Bilinci Boyutu	1.00	5.00	1.99	0.86
Afet Sonrası Bilinç Boyutu	2.29	5.00	3.82	0.60

Araştırmada uygulanan ölçeğin tanımlayıcı istatistikleri Tablo 4’te sunulmuştur. Afet eğitimi bilinci boyutu ortalamasının 4.16 ± 0.56 , afet öncesi bilinç boyutu ortalamasının 4.21 ± 0.62 , yanlış afet bilinci boyutu ortalamasının 1.99 ± 0.86 ve afet sonrası bilinç boyutu ortalamasının 3.82 ± 0.60 olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 5: Araştırmaya Katılan Katılımcıların Demografik Özelliklerine Göre Ölçek Boyutlarının Karşılaştırılması

Değişkenler		Afet Eğitimi Bilinci Boyutu			Afet Öncesi Bilinç Boyutu			Yanlış Afet Bilinci Boyutu			Afet Sonrası Bilinç Boyutu		
		SO	$\bar{X}$	SS	SO	$\bar{X}$	SS	SO	$\bar{X}$	SS	SO	$\bar{X}$	SS
Cinsiyet	Erkek	140.18	4.16	0.58	129.17	4.12	0.70	132.10	1.98	0.91	137.57	3.80	0.64
	Kadın	134.48	4.16	0.53	146.87	4.31	0.48	143.57	2.01	0.80	137.42	3.85	0.56
	Test değeri	-0.595**			-1.854**			-1.199**			-0.016**		
	p	0.552			0.064			0.231			0.987		
Program	Harita ve Kadastro Programı (1)	90.34	3.83	0.65	97.84	3.88	0.76	190.58	2.78	1.22	113.95	3.66	0.62
	İnşaat Teknolojisi Programı (2)	120.40	4.12	0.41	131.69	4.14	0.72	142.02	2.11	0.99	137.10	3.83	0.70
	İş Sağlığı ve Güvenliği Programı (3)	159.13	4.28	0.50	189.96	4.55	0.38	92.51	1.58	0.63	167.24	4.03	0.61
	Laboratuvar Teknolojisi Programı (4)	121.19	4.01	0.69	117.88	4.13	0.43	126.76	1.76	0.41	135.55	3.83	0.43
	Mimari Restorasyon Programı (5)	140.04	4.24	0.41	119.88	4.15	0.50	171.00	2.25	0.74	119.67	3.72	0.63
	Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı (6)	155.91	4.27	0.51	147.59	4.27	0.65	124.22	1.82	0.68	142.83	3.84	0.61
	Test değeri	24.340***			33.339***			40.931***			11.607***		
	p	0.000*			0.000*			0.000*			0.041*		
	Bonferroni	3>1, 6>1			3>1, 3>4, 3>5, 6>1			1>3, 1>4, 1>6, 5>3, 5>6,			3>1		
Sınıf	1.Sınıf	144.93	4.22	0.51	132.09	4.17	0.60	133.38	1.87	0.60	128.89	3.74	0.54
	2.Sınıf	133.03	4.12	0.59	140.76	4.23	0.63	139.98	2.07	0.98	142.69	3.87	0.63
	Test değeri	-1.206**			-0.882**			-0.669**			-1.401**		
	p	0.228			0.378			0.504			0.161		

Herhangi bir afet yaşama durumu	Evet	153.56	4.30	0.36	144.39	4.30	0.41	119.34	1.88	0.94	148.37	3.93	0.55
	Hayır	129.65	4.09	0.62	134.13	4.17	0.69	146.38	2.05	0.81	132.18	3.76	0.62
	Test değeri	-2.350**			-1.012**			-2.659**			-1.593**		
	p	0.019*			0.312			0.008*			0.111		
Afet eğitimi alma durumu	Evet	151.13	4.17	0.69	150.23	4.27	0.68	126.86	1.88	0.79	169.39	4.07	0.60
	Hayır	130.03	4.15	0.47	130.53	4.18	0.58	143.33	2.06	0.89	120.02	3.68	0.56
	Test değeri	-2.111**			-1.977**			-1.649**			-4.949**		
	p	0.035*			0.048*			0.099			0.000*		
AFAD Gönüllüsü projesine katılma durumu	Evet	187.99	4.47	0.32	181.60	4.52	0.44	126.36	1.91	0.89	176.39	4.11	0.56
	Hayır	123.34	4.07	0.58	125.14	4.12	0.63	140.62	2.02	0.85	126.60	3.74	0.59
	Test değeri	-5.594**			-4.900**			-1.235**			-4.317**		
	p	0.000*			0.000*			0.217			0.000*		
Afetlerde görev almak isteme durumu	Evet	150.76	4.23	0.56	147.81	4.29	0.57	128.82	1.85	0.68	146.08	3.89	0.56
	Hayır	103.58	3.99	0.50	111.12	4.01	0.69	159.71	2.36	1.13	115.56	3.64	0.67
	Test değeri	-4.437**			-3.461**			-2.908**			-2.875**		
	p	0.000*			0.001*			0.004*			0.004*		

*p<0.05, **Mann Whitey U testi, ***Tek yönlü varyans analizi

Araştırmaya katılanların demografik özelliklerine göre ölçek boyutları arasında yapılan karşılaştırmalar Tablo 5'te sunulmuştur. Katılımcıların programlarına göre afet eğitimi bilinci, afet öncesi bilinç, yanlış afet bilinci ve afet sonrası bilinç boyutları puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklar olduğu tespit edilmiştir (p<0.05). Farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla Bonferroni testi uygulanmıştır. İş Sağlığı ve Güvenliği Programı ile Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı'ndaki katılımcıların, Harita ve Kadastro Programı'ndaki katılımcılara göre afet eğitimi bilinci boyutu puanlarının daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir.

Programı İş Sağlığı ve Güvenliği Programı olan katılımcıların afet öncesi bilinç boyutu puanlarının, Harita ve Kadastro Programı, Laboratuvar Teknolojisi Programı ve Mimari Restorasyon Programı olan katılımcılara göre daha yüksek değerlere sahip görülmektedir. Programı Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı olan katılımcıların afet öncesi bilinç boyutu puanlarının, Harita ve Kadastro Programı olan katılımcılara ile karşılaştırıldığında daha yüksek değerlere sahip olduğu tespit edilmiştir.

Harita ve Kadastro Programı'na kayıtlı katılımcıların yanlış afet bilinci boyutundaki puanlarının, İş Sağlığı ve Güvenliği Programı, Laboratuvar Teknolojisi Programı ve Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı'na kayıtlı olan katılımcılara kıyasla daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca, Mimari Restorasyon Programı'na katılan bireylerin yanlış afet bilinci puanlarının, İş Sağlığı ve Güvenliği Programı ve Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı'ndaki katılımcılardan daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir. İş Sağlığı ve Güvenliği Programı'na kayıtlı katılımcıların afet sonrası bilinç boyutundaki puanlarının, Harita ve Kadastro Programı'ndaki katılımcılardan daha yüksek olduğu görülmektedir.

Katılımcıların herhangi bir afet deneyimleme durumuna göre, afet eğitimi bilinci ve yanlış afet bilinci boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir (p<0.05). Afet yaşamış katılımcıların afet eğitimi bilinci puanlarının, afet yaşamayanlara kıyasla daha yüksek olduğu; buna karşılık afet yaşamayan katılımcıların yanlış afet bilinci puanlarının, afet yaşayanlara göre daha yüksek değerlere sahip olduğu görülmüştür.

Katılımcıların afet eğitimi alma durumlarına göre, afet eğitimi bilinci, afet öncesi bilinç ve afet sonrası bilinç boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklar olduğu belirlenmiştir (p<0.05). Afet eğitimi almış katılımcıların, afet eğitimi almamış olanlara kıyasla afet eğitimi bilinci, afet öncesi bilinç ve afet sonrası bilinç boyutlarında daha yüksek puanlar aldığı görülmüştür.

Katılımcıların AFAD gönüllüsü projesine katılma durumlarına göre, afet eğitimi bilinci, afet öncesi bilinç ve afet sonrası bilinç boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklar bulunmuştur (p<0.05). AFAD gönüllüsü projesine katılanların, katılmayanlara göre bu boyutlardaki puanlarının daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir.

Katılımcıların afetlerde görev almak istemelerine göre, afet eğitimi bilinci, afet öncesi bilinç, yanlış afet bilinci ve afet sonrası bilinç boyutları arasında anlamlı farklar olduğu tespit edilmiştir (p<0.05). Afetlerde görev almak isteyen katılımcıların, bu boyutlarda daha yüksek puanlar aldığı; görev almak istemeyenlerin ise yanlış afet bilinci boyutunda daha yüksek puanlar elde ettiği görülmüştür.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Hasan ve arkadaşlarının (Hasan vd., 2022) hazırladığı çalışmada erkek ve kadın katılımcılar arasında afetlere hazırlık açısından önemli bir ortalama fark bulunmamıştır. Bu çalışmada da cinsiyet farklılığının afete hazırlık açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır.

Wulandari ve arkadaşlarının (Wulandari vd., 2023) hazırladığı çalışmada katılımcılardan 135'i düşük hazırlık seviyesinde, 72 katılımcı ise çok hazır seviyesinde olduğu tespit edilmiştir. Bu çalışmada ise “*Bir afetin meydana gelme olasılığına karşı yeterli düzeyde hazırlıklı olmalıyım*” maddesine ise 274 katılımcıdan 85'i kesinlikle katılıyorum seçeneğini, 92'si katılıyorum seçeneğini, 33'ü kararsızım seçeneğini, 26'sı katılmıyorum seçeneğini ve 38'i ise kesinlikle katılmıyorum seçeneğini işaretlemiştir.

Lovekamp ve Tate'nin (Lovekamp ve Tate, 2008) hazırladığı çalışmada Afet sonrası hayatta kalmak amacıyla hazırlık aktivitelerine katılımcıların %57'si ilk yardım dersleri almak olduğunu tespit etmiştir. Ayrıca, son sınıf öğrencilerinin hayatta kalma hazırlık eylemlerine katılma olasılığı, birinci sınıf öğrencilerine göre önemli ölçüde daha yüksek değerlere sahip olduğu tespit edilmiştir. Bu çalışmada ise “*Afet sonrasında uygulanacak ilk yardım hakkında yeterli olduğumu düşünüyorum*” maddesine %41'i kesinlikle katılıyorum ve % 23'ü katılıyorum seçeneğini işaretlemiştir. Mevcut ölçekte öğrenim gördükleri sınıf ile alt boyutlar arasında herhangi bir anlamlı ilişki tespit edilememiştir.

Greer ve arkadaşlarının (Greer vd., 2018) hazırladığı çalışmada deprem yaşayan katılımcıların, deprem sonrasında sonrası kızıl haç örgütü ile iletişime geçme durumunun deprem yaşamayanlara göre daha yüksek değerlere sahip olduğu tespit edilmiştir. Bu çalışma ise afet yaşama durumu ile “*Afet sonrasında hangi devlet kurumu ile iletişime geçeceğimi biliyorum*” maddesi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Tekin ve Dikmenli' nin (Tekin ve Dikmenli, 2021) hazırladığı çalışmanın bulgularına göre sınıf öğretmeni adaylarının afet eğitimi bilinç algısı, afet öncesi bilinç algısı, yanlış afet bilinç algısı ve genel afet bilinci algısı değerlerinin yüksek seviyede, afet sonrası bilinç algısı değerinin orta seviyede oldukları tespit edilmiştir. Bu çalışmada ise afet eğitimi bilinci boyutu ortalamasının yüksek, afet öncesi bilinç boyutu ortalamasının yüksek, yanlış afet bilinci boyutu ortalamasının düşük ve afet sonrası bilinç boyutu ortalamasının orta düzeyde olduğu görülmektedir.

Güldü'nün (Güldü, 2023) hazırladığı çalışmada katılımcıların %50.5'i kendisinin ve %50.7'si ise aile bireylerinin bir afete maruz kalmadıklarını belirtmişlerdir. Bu çalışmada ise Katılımcıların %32.8'inin afet yaşadığı, %67.2'sinin ise yaşamadığı görülmektedir.

Sonuç olarak bu çalışma verileri incelendiğinde afet eğitimi bilinci boyutu ortalamasının yüksek, afet öncesi bilinç boyutu ortalamasının yüksek, yanlış afet bilinci boyutu ortalamasının düşük ve afet sonrası bilinç boyutu ortalamasının orta düzeyde olduğu görülmektedir. Nicel veriler ışığında; afet yönetiminin hazırlık ve zarar azaltma evrelerinin içerisinde olan afet eğitimi, afet öncesi bilinci ve yanlış afet bilinci yüksek düzeyde gözükmektedir. Bu avantaj afet planlama ve aktif zarar azaltma eylemlerinde oldukça büyük fayda sağlayacaktır. Uygulaması planlanan eylemlerin tam ve verimli olarak hayata geçirilmesi aşamasında hayati derece önemli rol oynayacaktır. Özellikle zarar görebilirlik kapasitesini olumlu yönde etkileyen uygulamalar için uygun bir oluşturmaktadır. Ülke tarihinde geçmiş dönemlerde gerçekleşen afetler, hazırlık ve zarar azaltma evrelerinin ne kadar mühim bir konu olduğunu gün ışığına çıkartmıştır. Afet sonrasında gerçekleşen kaos ortamına en hazır şekilde girmek, afet sonrası yönetim aşamalarını etkili bir şekilde gerçekleştirme imkânı sunacaktır. Ancak yine bu çalışma neticesinde elde edilen verilere göre afet sonrası afet sonrası bilincin orta düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Herhangi bir afet sonrasında, halin gündelik yaşantısının aksadığı ve yerel imkanların yetersiz kaldığı bir ortamda, afet sonrası bilinç seviyesi yüksek olan vatandaşa ihtiyaç çok daha fazla olacaktır. Çünkü hazırlanan planlar hayata geçirildiği takdirde etkili olacaktır. Dolayısıyla afet sonrası yapılacak eylemlerde bilinç düzeyi yüksek olan personel verimliliği, müdahale ve iyileştirme aşamalarına oldukça fazla oranda olumlu yönde etki edecektir.

Bu çalışma neticesinde; programı Sivil Savunma ve İtfaiyecilik ve İş Sağlığı ve Güvenliği olan öğrencilerin afet eğitimi bilinci boyutu puan seviyelerinin, Harita ve Kadastro Programı olan öğrencilere göre daha yüksek değerlere sahip olduğu görülmektedir. Programı İş Sağlığı ve Güvenliği Programı olan öğrencilerin afet öncesi bilinç boyutu puanlarının, Harita ve Kadastro Programı, Laboratuvar Teknolojisi Programı ve Mimari Restorasyon Programı olan öğrencilere göre daha yüksek değerlere sahip olduğu görülmektedir. Programı Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı olan öğrencilerin afet öncesi bilinç boyutu puanlarının, Harita ve Kadastro Programı olan öğrencilere göre daha yüksek değerlere sahip olduğu görülmektedir. Programı Harita ve Kadastro Programı olan öğrencilerin yanlış afet bilinci boyutu puanlarının, İş Sağlığı ve Güvenliği Programı, Laboratuvar Teknolojisi Programı ve Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı olan öğrencilere göre daha yüksek değerlere sahip olduğu görülmektedir. Programı Mimari Restorasyon Programı olan öğrencilerin yanlış afet bilinci boyutu puanlarının, İş Sağlığı ve Güvenliği Programı ve Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı olan öğrencilere göre daha fazla olduğu

görülmektedir. Programı İş Sağlığı ve Güvenliği Programı olan öğrencilerin afet sonrası bilinç boyutu puanlarının, Harita ve Kadastro Programı olan öğrencilere göre daha yüksek değerlere sahip olduğu görülmektedir.

Bu çalışma neticesinde; afet yaşayan öğrencilerin afet eğitimi bilinci boyutu puanlarının, yaşamayan öğrencilere göre daha yüksek değerlere sahip olduğu görülmektedir. Afet yaşamayan öğrencilerin yanlış afet bilinci boyutu puanlarının, yaşayan öğrencilere göre daha yüksek değerlere sahip olduğu tespit edilmiştir. Herhangi bir afete maruz kalan katılımcıların, yaşadıkları olay neticesinde afet eğitiminin gerekli olduğu konusunda ortak fikirde olduğu söylenebilir. Çünkü kendilerince edindikleri tecrübe, afet sonrasında yaşanan eğitimsizlik nedenli olaylardan daha fazla etkilendiği olarak yorumlanabilir. Buna karşın, afet yaşamayan katılımcıların ise afet konusunda tecrübesiz olması nedeniyle yanlış afet bilinci seviyesinin yüksek olduğu görülmüştür. Bunun nedeni ise, afet sonrası ortamlarda afetzede olarak bulunmayan katılımcının, gerçekleşecek ortamı tahayyül edemediği ve deneyim kazanamadığı olarak yorumlanabilir.

Bu çalışma neticesinde; afet eğitimi alan katılımcıların afet eğitimi bilinci boyutu, afet öncesi bilinç boyutu ve afet sonrası bilinç boyutu puanlarının, almayan katılımcılara göre daha yüksek değerlere sahip olduğu görülmektedir. Gerçekleştirilen afet eğitimlerinin bilinç aşamasında etkili olduğu görülebilmektedir. Afet eğitimi içeriğinin bölge şartlarını ve yerel imkanları kapsayacak şekilde detaylandırılması, mutlak süreçte verimliliği artıracaktır. Özellikle bölgede yabancı ve geçici suretle bulunan üniversite öğrencilerinin, bu konudaki yetersizliklerini azaltma hatta yok etme imkanına sahip olabilecektir. Bu nedenle öğrenim hayatına yeni başlayan öğrenciler dahil olmak üzere; mevcut eğitimlere katılımın sağlanması, barınma alanlarındaki afet planların aktarılması, il veya ilçeye özgü afet yönetim sisteminin ve planlarının aktarılması, görev alabilecekleri aşamalar konusunda bilgi verilmesi önerilmektedir.

Bu çalışma neticesinde; AFAD gönüllüsü projesine katılan katılımcıların afet eğitimi bilinci boyutu, afet öncesi bilinç boyutu ve afet sonrası bilinç boyutu puanlarının, katılmayan katılımcılara göre daha yüksek değerlere sahip olduğu görülmektedir. Gerçekleştirilen proje neticesinde katılımcıların yüksek düzeyde fayda sağladığı görülebilmektedir. Mevcut projenin daha fazla katılımcıya ulaşması amacıyla taşra veya kırsal bölgelerde bu uygulamanın yapılması elzemdir. Yüksek nüfus veya uzak olan bölgelerde yoğunluğu azaltmak, gerçekleştirilen eğitimlerin verimliliğini arttırmak, katılımcının tüm dikkatini eğitime odaklaması açısından bu gerekli bir eylemdir. Aksi takdirde, ulaşım, barınma ve iye gibi nedenlerden dolayı olumsuz olarak etkilenen katılımcının, eğitimlerden aldığı verim seviyesinde azaltma görülebilir.

Bu çalışma neticesinde; afetlerde görev almak isteyen öğrencilerin afet eğitimi bilinci boyutu, afet öncesi bilinç boyutu ve afet sonrası bilinç boyutu puanlarının, istemeyen öğrencilere göre daha yüksek değerlere sahip olduğu tespit edilmiştir. Afetlerde görev almak istemeyen katılımcıların yanlış afet bilinci boyutu puanlarının, isteyen katılımcılara göre daha yüksek değerlere sahip olduğu tespit edilmiştir. Afetin herhangi bir aşamasında, özellikle müdahale, görev almak isteyen katılımcının sonuçlarda görüldüğü gibi afet eğitimi bilinci boyutu, afet öncesi bilinç boyutu ve afet sonrası bilinç boyutunun yüksek olması büyük bir avantaj olarak değerlendirilebilir. Bu avantajın doğru şekilde değerlendirilmesi, özellikle gönüllülerin aktif rol aldığı uygulamalarda bu kriter değerlendirilmelidir. Bu sayede sahada görev yapan personel ile kolaylık uyum sağlayabilecek ve eşgüdümlü çalışabilecek gönüllüler, müdahale ve diğer uygulamalarda verimliliği olumlu yönde etkileyecektir.

Gerçekleşebilecek bir afet en çok yerel halkı etkileme ihtimali olsa da, bölgede öğrenim süresince bulunmayı planlayan öğrenciler de yerli halk kadar mağdur olabilecektir. Özellikle öğrenim hayatına yeni başlayan öğrenciler bölge hakkında yeterli bilgiye sahip olmayabilir. Açık adres verme, bölge şartlarını öğrenme, yerel imkân seviyelerini veya bölgedeki tehlikeler konusunda bilgi eksikliğine sahiptir. Bu aşamada gerçekleşecek bir afette savunmasız kalması oldukça yüksek ihtimaldir. Dolayısıyla mevcut üniversite öğrencilerin hızlı bir şekilde öznel planlara dahil edilmesi, bilgi aktarımı, görev alma gönüllüğü olan öğrencinin sisteme dahil edilmesi, bölgedeki tehlikelerin aktarılması, yerel afetsellik hakkında bilinçlendirilmesi oldukça büyük önem arz etmektedir. Bu sayede afet sonrasında bölgeyi ve imkanları daha iyi bilen, afet sonrası yapılacak uygulamalar hakkında fikir sahibi olan öğrenciler yetiştirilmiş olur. Bu konu sadece bireysel olarak değerlendirilmemelidir. Doğru bilgiye sahip olan öğrencinin, kendi çevresinde yapılacak hatalı uygulamaları önleme ve doğru uygulamalara yönlendirme yetisi kazanacaktır. Örneğin afet sonrasında çevresindeki insanların telefon kullanılması engelleyen bir öğrenci haberleşme sistemine doğrudan olumlu olarak etki edecektir. Küçük bir etki gibi görünse de bilinci öğrencilerin artması doğru orantılı olarak sisteme daha büyük bir düzeyde olumlu etki olarak dönecektir. Bu kapsamda üniversite öğrencilerinin afet bilinçleri ile afet yönetim sistemi arasında doğrudan bir bağ olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

KAYNAKÇA

- Ancok, D. (2003). Modal sosial dan kualitas masyarakat. *Psikologika: jurnal pemikiran dan penelitian psikologi*, 8(15), 4-14.
- Bandecchi, A. E., Pazzi, V., Morelli, S., Valori, L., & Casagli, N. (2019). Geo-hydrological and seismic risk awareness at school: Emergency preparedness and risk perception evaluation. *International journal of disaster risk reduction*, 40, 101280.
- Baytiyeh, H., & Naja, M. K. (2015). Are colleges in Lebanon preparing students for future earthquake disasters?. *International Journal of Disaster Risk Reduction*, 14, 519-526.
- Boeve-de Pauw, J., & Van Petegem, P. (2010). A cross-national perspective on youth environmental attitudes. *The Environmentalist*, 30, 133-144.
- Briceño, S. (2015). Looking back and beyond Sendai: 25 years of international policy experience on disaster risk reduction. *International Journal of Disaster Risk Science*, 6, 1-7.
- Bulut, E., Yıldız, E., & Kılıç, M. (2024). Determination of Disaster Awareness Perception Level of Emergency Aid and Disaster. *Acil Yardım ve Afet Bilimi Dergisi*, 4(1), 1-8.
- Diamantopoulos, A., Schlegelmilch, B. B., Sinkovics, R. R., & Bohlen, G. M. (2003). Can socio-demographics still play a role in profiling green consumers? A review of the evidence and an empirical investigation. *Journal of Business research*, 56(6), 465-480.
- Dikmenli, Y., Yakar, H., & Konca, A. S. (2018). Development of disaster awareness scale: A validity and reliability study. *Review of International Geographical Education Online*, 8(2), 206-220.
- EEA, European Environment Agency, [www.eea.europa.eu/help/glossary/eea-glossary/disaster-1#:~:text=A%20serious%20disruption%20of%20the,natural%20or%20man%2Dmade\).&text=United%20Nations](http://www.eea.europa.eu/help/glossary/eea-glossary/disaster-1#:~:text=A%20serious%20disruption%20of%20the,natural%20or%20man%2Dmade).&text=United%20Nations).
- Ejeta, L. T., Ardalan, A., & Paton, D. (2015). Application of behavioral theories to disaster and emergency health preparedness: A systematic review. *PLoS currents*, 7.
- Fernandez, G., Shaw, R., & Takeuchi, Y. (2012). School damages in Asian countries and its implication to Tohoku recovery. *East Japan earthquake and tsunami: evacuation communication, education and volunteerism*. Research Publishing, Singapore, 201-221.
- Fung, O. W., Loke, A. Y., & Lai, C. K. (2008). Disaster preparedness among Hong Kong nurses. *Journal of advanced nursing*, 62(6), 698-703.
- GADRRRES, Global Alliance for Disaster Risk Reduction and Resilience in the Education Sector www.preventionweb.net/organization/global-alliance-disaster-risk-reduction-and-resilience-education-sector-gadrrres
- Greer, A., Wu, H. C., & Murphy, H. (2018). A serendipitous, quasi-natural experiment: Earthquake risk perceptions and hazard adjustments among college students. *Natural Hazards*, 93, 987-1011.
- Greer, A., Wu, H. C., & Murphy, H. (2018). A serendipitous, quasi-natural experiment: Earthquake risk perceptions and hazard adjustments among college students. *Natural Hazards*, 93, 987-1011.
- Güldü, Ö. (2023). Afet bilinci ve stresli durumlarla başa çıkma arasındaki ilişkinin belirlenmesi. *Afet ve Risk Dergisi*, 6(3), 638-658.
- Hasan, M. K., Uddin, H., & Younos, T. B. (2022). Bangladeshi nursing students' perceived preparedness and readiness for disaster management. *International Journal of Disaster Risk Reduction*, 81, 103303.
- Hasan, M. K., Uddin, H., & Younos, T. B. (2022). Bangladeshi nursing students' perceived preparedness and readiness for disaster management. *International Journal of Disaster Risk Reduction*, 81, 103303.
- Huang, L., Zhang, F., Wu, X., Peng, Y., Bao, H., & Zhang, Y. (2022). High school students' trust and risk perception of typhoon disaster: Moderating role of government ability in disaster management. *International Journal of Disaster Risk Reduction*, 71. doi:<https://doi.org/10.1016/j.ijdr.2022.102816>
- Kamil, P., Utaya, S., Sumarmi, & Utomo, D. (2020). Improving disaster knowledge within high school students through geographic literacy. *International Journal of Disaster Risk Reduction*, 43. doi:<https://doi.org/10.1016/j.ijdr.2019.101411>
- Labrague, L. J., Yboa, B. C., McEnroe-Petitte, D. M., Lobrino, L. R., & Brennan, M. G. B. (2016). Disaster preparedness in Philippine nurses. *Journal of nursing scholarship*, 48(1), 98-105.

- Lee, E., & Lee, H. (2019). Disaster awareness and coping: Impact on stress, anxiety, and depression. *Perspectives in psychiatric care*, 55(2), 311-318. doi:<https://doi.org/10.1111/ppc.12351>
- Lindell, M. K., & Perry, R. W. (2000). Household adjustment to earthquake hazard: A review of research. *Environment and behavior*, 32(4), 461-501.
- Lisnasari, S. F. (2018). The influence of knowledge and attitudes of elementary school students no. 047174 Kuta Rayat Sub District Naman Teran against earthquake disaster preparedness.
- Lovekamp, W. E., & Tate, M. L. (2008). College student disaster risk, fear and preparedness. *International Journal of Mass Emergencies & Disasters*, 26(2), 70-90.
- Lovekamp, W. E., & Tate, M. L. (2008). College student disaster risk, fear and preparedness. *International Journal of Mass Emergencies & Disasters*, 26(2), 70-90.
- Mızrak, S., & Aslan, R. (2020). Disaster Risk Perception of University Students. *Risk, Hazard & Crisis in Public Policy*, 11(4), 411-433. doi: <https://doi.org/10.1002/rhc3.12202>
- Miceli, R., Sotgiu, I., & Settanni, M. (2008). Disaster preparedness and perception of flood risk: A study in an alpine valley in Italy. *Journal of environmental psychology*, 28(2), 164-173.
- Muttaqin, I., & Febriani, P. (2024). Knowledge of Disaster Risk and Perceptions of Climate Change among College Students. *Jurnal Psikologi Teori dan Terapan*, 15(02), 208-217.
- Nifa, F. A. A., Lin, C. K., Rani, W. N. M. W. M., & Wei, O. J. (2018, September). A study on awareness of disaster risk reduction (DRR) among university students: The case of PETRONAS residential hall students. In *AIP Conference Proceedings* (Vol. 2016, No. 1). AIP Publishing.
- Nipa, T. J., Kermanshachi, S., Patel, R., & Tafazzoli, M. (2020, September). Disaster preparedness education: construction curriculum requirements to increase students' preparedness in pre-and post-disaster activities. In *Associated Schools of Construction (ASC) International Conference* (pp. 142-131).
- Ozkazanc, S., & Duman Yuksel, U. (2015). Evaluation of disaster awareness and sensitivity level of higher education students. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 197, 745-753. doi:<https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2015.07.168>
- Petal, M. (2009). Education in disaster risk reduction. *Disaster management: global challenges and local solutions*. Universities Press, India, 285-301.
- Petal, M., Wisner, B., Kelman, I., Alexander, D., Cardona, O. D., Benouar, D., ... & Shaw, R. (2015). School seismic safety and risk mitigation. *Encyclopedia of Earthquake Engineering*, 2450-2468.
- Putra, A., Petpichetchian, W., & Maneewat, K. (2011). Perceived ability to practice in disaster management among public health nurses in Aceh, Indonesia. *Nurse Media Journal of Nursing*, 1(2), 169-186.
- R.V. Krejcie ve D:W: Morgan. (1970) "Determining Sample Size for Research Activities". *Educational and Psychological Measurement*, 30 (3). p 608
- Seçer, İ. (2013). SPSS ve LISREL ile pratik veri analizi: Analiz ve raporlaştırma.
- Shah, A., Gong, Z., Pal, I., Sun, R., Ullah, W., & Wani, G. (2020). Disaster risk management insight on school emergency preparedness – A case study of Khyber Pakhtunkhwa, Pakistan. *International Journal of Disaster Risk Reduction*, 51. doi:<https://doi.org/10.1016/j.ijdr.2020.101805>
- Şahin, Ş., & Üçgöl, İ. (2019). Türkiye'de Afet Yönetimi ve İş Sağlığı Güvenliği. *Afet ve Risk Dergisi*, 2(1), 43-63. doi:<https://doi.org/10.35341/afet.498594>
- Taskiran, G., & Baykal, U. (2019). Nurses' disaster preparedness and core competencies in Turkey: a descriptive correlational design. *International Nursing Review*, 66(2), 165-175. doi: <https://doi.org/10.1111/inr.12501>
- Tekin, Ö., & Dikmenli, Y. (2021). Sınıf öğretmeni adaylarının afet bilinci algısı ve deprem bilgi düzeylerinin incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(1), 258-271.
- Tipler, K., Tarrant, R., Johnston, D., & Tuffin, K. (2017). Are you ready? Emergency preparedness in New Zealand schools. *International journal of disaster risk reduction*, 25, 324-333.

Tsai, M.-H., Chang, Y.-L., Shiau, S., & Wang, S.-M. (2019). Exploring the effects of a serious game-based learning package for disaster prevention education: The case of Battle of Flooding Protection. *International Journal of Disaster Risk Reduction*, 43(2). doi:DOI:10.1016/j.ijdr.2019.101393

Ullah, M. O., Abu HASAN, M. D., & Uddin, T. (2013). ENVIRONMENTAL AWARENESS AND DISASTER FACTORS IN BANGLADESH. *Journal of Applied Quantitative Methods*, 8(4).

UNDRR-a, United Nations Office For Disaster Risk Reduction, www.undrr.org/quick/11964

UNDRR-b, United Nations Office for Disaster Risk Reduction, www.undrr.org/publication/2009-unisdr-terminology-disaster-risk-reduction

UNDRR-c, United Nations Office for Disaster Risk Reduction, www.undrr.org/publication/comprehensive-school-safety-framework-2017

UNISDR (United Nations International Strategy for Disaster Reduction), Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015-2030, UNISDR, Geneva, 2015

UNISDR. (2000). United Nations 2000 World Disaster Reduction Campaign to focus on disaster prevention, education and youth. Retrieved 7 November 2017 URL: <https://www.unisdr.org/2000/campaign/pa-camp00-kit-eng.htm>

Wesley, M. (2011). Environmental opinion in today's society.

Wulandari, F., Budijanto, B., Bachri, S., & Utomo, D. H. (2023). The relationship between knowledge and disaster preparedness of undergraduates responding to forest fires. *Jàmbá-Journal of Disaster Risk Studies*, 15(1), 1408.

Wulandari, F., Budijanto, B., Bachri, S., & Utomo, D. H. (2023). The relationship between knowledge and disaster preparedness of undergraduates responding to forest fires. *Jàmbá-Journal of Disaster Risk Studies*, 15(1), 1408.